

Bodor Ádám

MELISSA BOGDANOWITZ LÁBNYOMA

Sziüts Miklósnak

Mindig is kerültem a feltűnést, most ráadásul tudván, hogy egyszerű emberekkel lesz dolgom, álruhában, szegény vízvezeték-szerelőnek öltözve, a semmitmondó Edward Mardirosz álnéven utaztam Visna Jablonicára. Egy régi újsághirdetés csábított oda, miszerint befektetőt keresnek a végóráit élő városkába, valakit, aki képes lelket lehelni egy haldokló településbe. Megtudtam, egykor tipp-topp kis rakétakilövő üzemelt a közeli erdőben, ám amint beköszöntöttek a langyos békeidők, és a silókat kiürítették, a hajdan virágzó városka sorvadásnak indult.

Bizony, nem kis időbe telt, amíg a térképen rábukkantam az eldugott helysége, mit is mondjak, jó hetven kilométernyire volt az amúgy is világvégi Ökörmezőtől, benn a Hucul-Kárpátok kellős közepén, a Burkuj Ignatyevics-Igfon nevét viselő erdőben, de hát – bizakodtam – általában csodák is ilyen helyeken történnek. Mint befektetőnek ugyanis pénzem nem sok volt, azt viszont elmondhatom, rettenetes tettvágy motoszkált bennem. Levelet írtam hát a helyi hivatalosságoknak, hogy amennyiben eleddig nem állt be sorsukban kedvező fordulat, szívesen tennék egy diszkrét helyszíni szemlét, a település jövőjét megbeszélendő. Választ, egy rövid lebeszélő levélkét Melissa Bogdanowitz alprefektus asszonytól kaptam, amelyben arról értesített, hogy ajánlatom kissé vicces, hiszen a hirdetést jó évtizeddel korábban adták fel, azóta reménytelen sorsukba beletörődtek, és mivel aligha létezik erő és akarat, amely őket talpra állítaná, legjobb hát mentükre hagyni a dolgokat. Mégis, a gondos zsinórírással rótt elhárító sorokból, de még egyenként a nőiesen teltecske betűkből is valami szemérmetlen hívogató áradt, valami ilyesmi: „azért, ha kíváncsi lennél, és egy kis kalandra vágysz, gyere, nem bánod meg”. Ráadásul a menta illatú levélpapír jobb felső sarkába golyóstollal egy buja lilom volt rajzolva, különös figyelemmel a nemes virág kihívó feslettségére. Én sem vagyok fából: elképzelttem mindjárt a feladót, amint ül méltóságteljesen karosszékeben, mint egy feszesre fölfűjt gumibaba, teljes alprefektusi díszben. Melissa Bogdanowitz! Egy napot minden-

képpen megér az életemből – ábrándoztam –, talán többet is, ha megérinthesem párnás kis kézfejét, mondjuk, vadszőlő susogása közepet, kúriája hátsó lugasában, egy pusztuló város közepén.

Útra keltem hát, és mint ahogy ez már a mi berkeinkben szokás, úgy gondoltam, legjobb lesz, ha a lakosság előtt félig-meddig inkognitóban, mesterembernek öltözve fogom kitapasztalni a terepet.

Közel az úti célhoz, ahol még utoljára útbaigazítást kértem, szándékomról többen is lebeszélni készültek, a buszsofőr, ha jól emlékszem, még keresztet is vetett, amikor arra kértem, tegyen le a jablonicai révénél, hogy onnan, mint egyszerű iparos, gyalogosan tegyem meg a hátralevő utat a városkáig.

Városka? Ez igencsak túlzás. Jablonicának, amikor én oda érkezem, már csak négy kurta utcája volt, teljesen körülölelte a sűrű és áthatolhatatlan vadon. Úgy tűnt, az erdő a kerítések mögött valósággal lesben áll, és amint a lakók kihálnak egy-egy házból, vagy éppenséggel világgá mennek, a lombok indulatosan benyomulnak az udvarra, az elhagyott falak közé. A Burkuj Ignatyevics-Igfon nevű erdő homályával, rettenetes titkaival, az elhagyott rakétasilók dermesztő csöndjével, éppen elnyelni készült Visna Jablonicát.

A fene gondolta, hogy ilyen helyen még emberek élnek. Hamarosan megtudtam, szám szerint nyolcan.

Késő délután érkeztem, amikor más helyütt még a szerényebb porták előtt is a senyvedő hagyma illata kóvályog, de itt most csak annak a büröknek a fojtó szaga kísértett, amelyet tulajdon bakancsom taposott szét a kövek között, a néptelen és gyomos főutcán. Sehol egy lélek, a teljes lakosság szundított, túlvilági hortyogástól remegtek a csukott ablakok. Az alprefektúrán is – kopott, széljárta szerény faépület volt, roskatag tornáccal –, mivelhogy Melissa Bogdanowicz is éppen aludt. Valami helybéli hátramoszdítóra számíthatott, mert kopogtatásomra álomittasan, gyűrötten és kócosan nyitott ajtót, ám majd hanyatt vágódott, amikor megtudta, hogy személyesen az eltanácsolt befektető vagyok. Hogy magára kapjon valamit, az ajtót becsukta, de későn, mert én közben már megpillantottam csupasz, gömbölyded vállát, amely mint kis égitest világított a szoba északájából, azzal a fura vajszínű, viaszos derengéssel, amely azokból az asszonyokból árad, akik kíváncsiak bírnak maradni egészen a halálos ágyig.

De hiszen megírtam! – hallatszott rosszalló dörmögése a csukott ajtó mögül –, mi ütött magába, hogy tanácsom ellenére mégis idejött?

Gondoltam, csak találunk valami közös témát, suttogtam a kulcslyukon át. Vagy levele sarkába nem maga rajzolgatott virágszirmokat? Nem hinném, hogy félreértettem volna.

Közös témánk magával, nekünk, kárhozottaknak?

Amikor jó kis idő elteltével végre előkerült, ma már divatosnak éppen nem mondható, földig érő, elől mélyen kivágott homokdrapp lenvászonruhát hordott, amely keresztül-kasul lila selyemszalagokkal volt kivarrrva, ezeket pedig fényesre csiszolt fekete ékkövek szegélyezték. Haját, amely korábban kócos, őszes kazalnak tűnt, most frissen, fésülten, kékesfeketére festetten kontyba kötve hordta, homlokát pedig, mint egy indiánnak, selyempánt fogta át. Ehhez a díszes maskarához nem éppen illő, meglehetősen elnyűtt, kitaposott bőrpántos szandált viselt. Amúgy minden a helyén, kissé telt, selyembőrű, jó karban lévő ötvenes, hervadó bánatos virág – pont az esetem. De ő mintha nem is lenne erényei tudatában, szelíden tovább korholt.

Mondhatom, kínos helyzetbe hozott, uram: megírom áperté, hogy a dolog nem aktuális, erre betoppan hívatlanul. Legalább megmoshatnám a lábát, mint ahogy a messzi vándornak szokás, de hát minekünk már vizünk sincsen. Ez a rohadt erdő az utolsó cseppig mind felissza előlünk.

Víz? Azzal nem lesz gond, morogtam.

Visna Jablonica megmaradt négy utcácskája a poros piactéren találkozott. Közepén állt a szikkadt városkút, mögötte, ahol a nap épp lenyugodni készült, a Szent Vaneliza kápolna. Sisakján lekonyulóban volt a kereszt, fedele beomlott, kapuját elborította a gyom, küszöbéből néhány fiatal nyírfa ágaskodott, falai mentén az alkony kósza fényeiben a pusztulás apró porfelhői kóvályogtak.

Fog ez menni! Meglátja, hamarosan mihez kezdünk itt mi ketten.

Ezzel a térre invitáltam – unottan, kissé pihegve követett –, körbe is jártuk a csöppnyi Szent Vaneliza kápolnát. Ha olykor megálltunk, tekintetem dundi kis nyakán felejtettem, de csak annyi ideig, hogy figyelmességemet ő is észlelje. Ennyi, nem több, csak ne ajtóstól a házba! Én most nemsokára elköszönök, gondoltam, ő pedig magányosan kis nyoszolyájában majd földolgozza a rövid látogatást, és dobogó szívvel visszavár.

Ha nem tévedek, valami huncutság motoszkál a fejében, jegyezte meg gyanakodva. Ezek a mai fiatalok...

Úgy van, pont azon töprengek, mit hozzak ajándékba kisnagysádnak, amikor pár nap múlva műszaki elképzelésekkel és egy kisebb költségvetéssel ide visszatérek. Kívánjon valamit, nos, ki vele! Valamit, amit jó szívvel elfogadna egy őszinte tisztelőjétől.

Valami azt súgja nekem, maga ide nem fog visszatérni. Egyéb-iránt, ami azt illeti, ha nem túl zsenáns, egy új szandálra lenne nagy szükségem. Nézze, ez itt teljesen kifeslett a varrások mentén. Cipé-sziünket az elmúlt tavasszal temettük.

Túl van beszélve. Csak tudnom kellene, hányas legyen.

Hát, énnekem arról fogalmam sincs. Itt Jablonicán még nem vezették be az efféle lábszámozást. De esetleg körberajzolhatom egy darab papíron ceruzával.

Ugyan, még mit nem! Nézze csak. Ezzel elővettem patyolattiszta, vajszerű vászon zsebkendőmet, leterítettem a Szent Vaneliza kápolna lépcsőjére, szépen kisimítottam. Átfogtam Melissa Bogdanowitz langyos bokáját, saját kezűleg megoldottam rajta a szandál pántját, majd lábfejét óvatosan a zsebkendőre helyeztem. Nézze csak. Még hogy papír, ceruza. Hol élünk, az őskorban?

A zsebkendő vásznán ott maradt talpacskája finom lenyomata, a domborulatok valamennyi sejtelmes árnyalatával. Halvány rózsaszínűen, meg drappocskán, és valami hasonlóan titkos anyagból, mint a bőre. A kényes kis női talp, ahogy mifelénk mondják: kis világmin-denség, madame Melissa Bogdanowitzé. Meglebegtettem orra előtt, s amint megszáradt, óvatosan összehajtogatva zsebembe rejtettem.

Még tébláboltunk ott egy keveset, miközben a tér túlsó felén egy emberke, noteszába lázasan körmölgetve, fel-alá sétálgatott. Egy olyan alacsony, sápadt, köpcös, göndör hajú, orvosságzagú. Szürke nadrág, zöld pulóver, sárga vatta a fülben.

Ki a kis manusz? érdeklődtem.

Ő Akimofte elvtárs, a körzeti megbízott. Máskülönben írnok és tollnok, városunk történetét hagyná az utókorra.

Hát most majd lesz mit körmölnie, kuncogtam, most aztán tuti-ra mehet. Köhintettem néhányat, és belekezdtem a mondókámba:

Nos, mit szólna hozzá, ott lenne a gépkocsiparkoló, mindjárt mellette pedig egy takaros kis vendégház, amelyet, a kívánalmaknak megfelelően, fokozatosan bővítenénk. Oda pedig, a kápolna bejáratához kellene egy olyan minimarket-féleség, szuvenírből gazdag és vonzó kínálattal, ahol a gyógyult betegek majd kedvükre vásárolhat-nának. Hogy miféle betegek? Hát a mi kis betegeink, akik majd ide

zarándokolnak, hogy igyanak a Szent Vaneliza kápolna gyógyító vizéből.

És hogy lássa, nem a levegőbe beszélek, a pusztuló város reménytelen csöndjében, amelyet át- meg átszótt a légyzümmögés, csurr-nás hallatszott, a frissiben előbuggyant forrásvízé.

A Szent Vaneliza kápolna küszöbén megcsillant egy kristálytisza víz-ér, tétován, gyémántos csillogással kanyargott elő a gyommal benőtt kapu alól, elcsörgedezett a kőlépcsőn, aztán a kövek között erőre kapott és a tér lejtését követve már harsogva tört a völgy mélye felé.

Hát ez bizony nem semmi, bólogatott elismerően Melissa Bogdanowitz. Láttam én mindjárt, valamiben igen nagy elszántsággal törni a fejét. Most mégis, nagyon szépen kérem, azonnal állítsa el.

Nem tudom, feleltem, ahhoz sajnos nem értek. Fogalmam sincs, hogy kell.

Elég baj, meredt maga elé szomorúan. Völgyünknek nincs lefolyása, mivelhogy kijáratát masszív gát zárja el. Anno dacumál gondjuk volt rá, hogy vészhelyzetben föld alatti ciszternákból el lehessen árasztani a silókat.

Ez bizony, pech. Ilyesmire álmomban nem gondoltam...

Az ám! A maga kis gyógyvizének köszönhetően minket órákon belül el fog lepni az ár.

Sorry, végtelenül röstelltem. Becsszóra nem akartam.

Hullámsírra mi sem számítottunk. Ezért is, most menjen szépen. Isten vele, ne vegye zokon, ha magára hagyom. Sietek körzeti megbízottunkkal megbeszélni az előállt helyzetet.

A mindenségit! Ez bizony nem jött össze. Ha nem, hát nem. Nézem utána, lágyan elringó farának, aztán elindultam én is a poros úton, kifelé a településről. Hátha elérem még az esti buszt.

Már az utolsó düledező házaknál jártam, amikor utolért a szorgos kis írnok-tollnok, Akimofte körzeti megbízott.

A jegyzőkönyvet fogalmazzuk, lihegte, igaz, uram, hogy magát Edward Mardirosznak hívják?

Nem, feleltem színlelt csodálkozással, nem igaz. Tényleg nem volt igaz, hiszen nekem az Edward Mardirosz az álnevem volt. Az igazi? Még jó, hogy nem a zubbonyomon viselem, mint a katonatisztek.

Az esti buszra a révnél, miért, miért nem, aznap hiába vártam, így szabad ég alatt, egy dombtetőn töltöttem az éjszakát. Egy idő után csön-

desen esni kezdett, egyhangúan pergett a faleveleken, ugyanazt a mondatot ismételve: – véget ért hát kalandos ifjúságod! – hallatán könnyeim is eleredtek. Lentről Visna Jablonicáról egy darabig még fölhallatszott a csurgó ereszek lágy, altató zsolozsmája, mígnem mindent túlharsogott a patak zúgása. Telt, telt a völgy, ahogy az alprefektusnő megjósolta.

Reggel a buszsofőr keresztet vetett, amikor megpillantott. Azért fölvelt, persze hogy fölvelt, és elgurultunk a kies dombvidék felé. De jó is volt, bizony, estére végre megérkezni a kedves Klausenburgba, ahol akkoriban napjaim tengettem. És felejteni, felejteni.

De én a feledéssel hadilábon állok. Valahányszor e szomorú kis história emléke megkísért, szívdobogva a térkép fölé hajolok és lázasan böngészni kezdem. Nincs rajta semmiféle Visna Jablonica, nincs és nincs, mintha soha nem is létezett volna, teljesen eltűnt róla. He-lyén kék foltocska van, olyan halványkék pacni, amilyennel a topográfusok a tavakat jelölik.

Csak ágyam fölött, otthonom falán őrzök azóta is egy képecskét. Egyszerű vászonkendő, fényezetlen nyers fakeretben. Rajta keskeny rézlemez, mívesen vésett felirattal: Melissa Bogdanowitz lábnyoma. Ismeretlen mester műve.

(2000, 2003/11–12.)

BODOR ÁDÁM 1936-BAN SZÜLETETT KOLOZSVÁRON. PRÓZÁT ÍR. BABÉRKOSZORÚ-, JÓZSEF ATTILA- ÉS KOSSUTH-DÍJAS.